

**מפגש תרבויות בקונסרבטוריון הארצישראלי למוסיקה ולאמנות דרמטית
(1933-1947)**

ש. טאובר

בית הספר לחינוך מוסיקלי, מכללת לוינסקי לחינוך, תל אביב, ישראל

הקונסרבטוריון הארצישראלי למוסיקה ולאמנות דרמטית שנוסד בירושלים בשנת 1933, מהווה את ראשית החינוך המוסיקלי הגבוה בארץ, ולמעשה גלגולו ההיסטוריים הצמיחו לימים את שתי האקדמיות למוסיקה הקיימות כיום בישראל. למרות עובדה זו, פעילותו המרתקת של המוסד, שכללה נגיעות רב תרבותיות המשולבות במסורת של המוסיקה המערבית, טרם נחקרה לעומק.

הקונסרבטוריון הוקם על ידי הכנר אמיל האוזר ורעייתו, רופאת הילדים דר' הלנה כגן, ועוצב על-פי המודל של הקונסרבטוריון האירופי. החל משנתו הראשונה זכה המוסד להצלחה רבה: מספר התלמידים גדל משנה לשנה, וצוות המורים התרחב וכלל מספר נכבד של מוסיקאים מובילים שהיגרו מגרמניה. הקונסרבטוריון פיתח תוכניות הוראה מגוונות שכללו מכינה לתלמידים צעירים, קונסרבטוריון, אקדמיה וסמינריון להכשרת מורים לזמרה בבתי הספר. בשנה השנייה נוספה לתכנית הלימוד הוראת כלים מסורתיים ערביים, ובהמשך נעשה אף ניסיון לפתוח מחלקה לחזנות. עם הקמתו טיפח הקונסרבטוריון מגוון פעילויות מחוץ לכותלי המוסד, כגון קונצרטים לילדים בבתי ספר ממגזרים שונים, הוצאת ירחון מוסיקלי לילדים, הרצאות לקהל הרחב ואף שיתוף פעולה עם שידורי הרדיו הארץ-ישראלי.

מחקר זה יוצא מתוך הגישה האקולוגית (Cremin, 1976), ובוחר מימדים שונים מחיי הקונסרבטוריון מתוך זווית ראייה רב-תרבותית. זאת באמצעות שמונה מתוך עשרת המימדים שהוצגו ע"י דרור (2010): המימד המערכתי, המימד האידיאולוגי, המימד הקוריקולרי, המימד המתודי-דידקטי, המימד הקהילתי, מימד האוכלוסיות, המימד הדילמי והמימד האישי.

ממצאי המחקר מראים כי למרות שהקונסרבטוריון עוצב על-פי המודל האירופי, הרי שניתן להבחין בנגיעות רב-תרבותיות הקשורות למרקם החברתי-קהילתי הייחודי לירושלים, למארג מערכתי-פוליטי-תרבותי הקשור לשלטון המנדט, לתפיסת עולם מוסיקלית-אוניברסאלית במקביל לפן אידיאולוגי-לאומי ועוד. כל אלה הובילו לתמהיל מוסיקלי שכלל, על אף השליטה ללא עוררין של המוסיקה האירופית, גם מוסיקה מזרחית, מוסיקה חוץ-אירופית, השיר הארץ-ישראלי ומוסיקה יהודית. המחקר מאיר באור חדש את תולדות החינוך המוסיקלי בישראל בהקשרו הרב-תרבותי.